

RADIO-AKTIEF

Uitgave van de Stroomgroep Haarlem/IJmond

Secretariaat: Pia Wolthuis

Wenenstraat 45, Haarlem

Tel 023 - 336962

Kontakt IJmond: Aktiehuis

Uranusstraat 16, IJmuiden

Tel 02550 - 30840

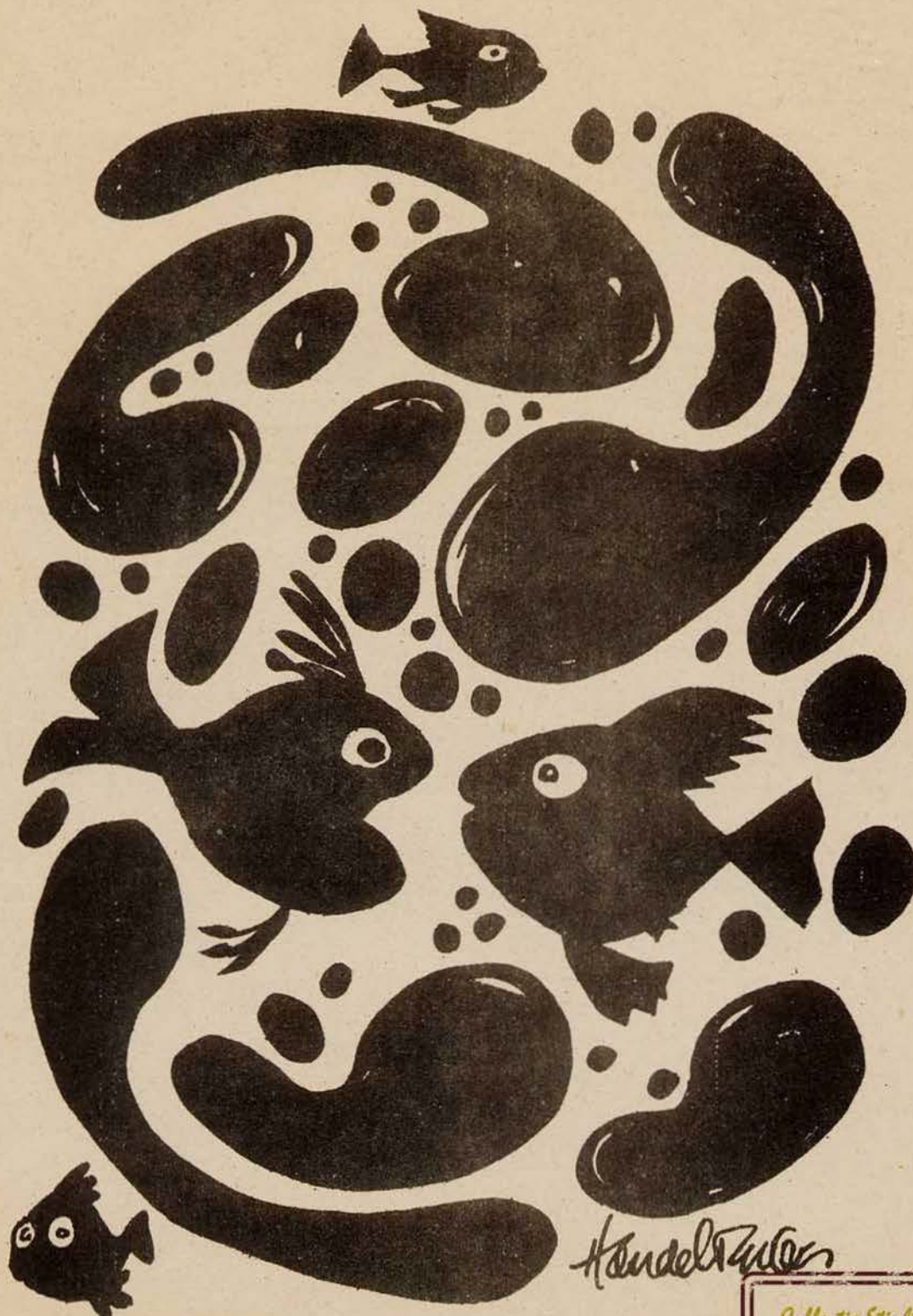
NIEUWSBRIEF NO 15/16 (dubbelnummer)

November 1978

Abonnement: fl 7,50 per jaar, overmaken op
giro 5180 Nutsspaarbank West Nederland
tbv reknr. 84.24.42.146, F.de Beijer.

Redactie: pia, frans, adrie, onno en henk.

Adres: kelloggstraat 91, H'lm 339865.

Denk jij dat olie slecht is? Heb je al plutonium geprobeerd?

Collectie Stichting Laka

www.laka.org
Gedigitaliseerd 2021

red aktie

Zo! Leven die ook nog! Dus toch niet aan hun RADIO-AKTIVITEITEN overleden? We doen wel een fors beroep op de trouw van onze lezers, maar er zijn toch harde redenen voor. De kas is bijna leeg en het ergste is, dat RADIO-AKTIEF de belangrijkste plunderaar bleek te zijn! Wij gokten op een flink aantal tijdig betalende abonnees, maar die gok bleek voorlopig fout. Toch hebben we de hoop nog niet opgegeven, daarvoor kwamen er teveel positieve geluiden binnen: er is weldegelijk bestaansrecht voor een blad als R.A., vooral als het regionale nieuws over energie en aktie daaromheen de hoofdschotel vormt.

Dus zijn we weer in de pen geklommen in de hoop dat de financiële reactie van 'onze achterban' niet uitblijft.

Door de succesvolle aktie tegen vervoer, overslag en dumping in de oceaan is de stroomgroep enorm uitgebreid. Niet alleen in aantal leden, maar ook in ruimtelijke zin, zodat er nu een naamswijziging heeft plaatsgevonden: Stroomgroep Haarlem/IJmond.

We hebben voor de komende tijd veel activiteiten op de agenda staan en door de uitbreiding van de groep is er ook een betere taakverdeling mogelijk. Deze RADIO-AKTIEF staat nog erg in het teken van de anti-dumpingsaktie omdat wij vinden, dat de lezer nog recht heeft op uitvoeriger informatie dan het enkele stenciltje hierover, dat niet eens iedereen heeft bereikt.

In het december/januari nummer gaan wij veel dieper in op wat er landelijk en plaatselijk speelt binnen de antikernenergiebeweging. Niet alleen in de aktie TEGEN kernenergie is een stroomversnelling waarneembaar, de VOORstanders trekken momenteel alle registers open, geen kans wordt onbenut gelaten om de bevolking onder druk te zetten en weet telkens weer suksessen te boeken, daarin heftig gesteund door het kabinet en het gros van de parlementariërs.

Maar wij gaan door met de strijd, Radio-Aktief geeft daar hopelijk een duidelijk beeld van!

Inhoud

Redaktie

Thema

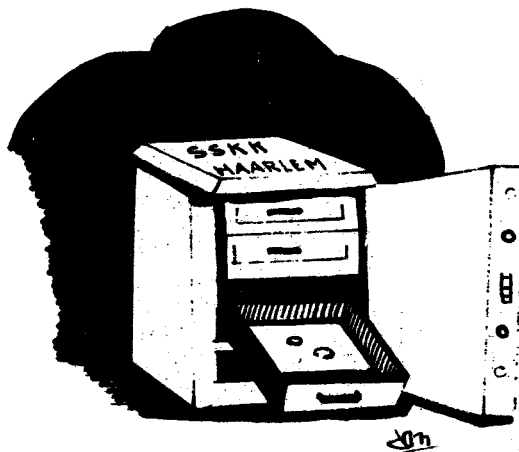
- Wel vlaggetjesdag, geen haring
- wel radio-aktief afval in zee
- Verslag aktie
- Omgeving radioaktief besmet?
- Het voedsel wordt steeds radio-aktiever
- Verdere informatie

Aktie overal

- Kerncentrale Filippijnen
- De Vredesweek
- Malville
- Radioaktief afval in zoutkoepels
- Almelo

Wat wij ervan denken

- De droomwereld van de anti-kernenergie-beweging
- Potma, wat maak je me nou?
- Noron-stad

Nieuws onder de zon

- de zon schijnt gratis, houden zo!

LNG

Kort Nieuws over de anti-kern-energie-beweging

Lezen over kernenergie

Wel Vlaggetjesdag

Wel radioactief afval in Zee ?

geen haring

Het is nu alweer enige maanden geleden. Aangezien we niet eerder met Radio-Aktief konden verschijnen lijkt het misschien als boter na de vis. Maar we vinden het toch de moeite waard om nog eens uitvoerig op onze aktie tegen vervoer, overslag en dumping in zee van radio-actief afval te schrijven. Als het aan ons zou liggen was dit de laatste keer dat een schip de haven heeft kunnen verlaten om deze smerige klus te verrichten.

Maar vast staat dat nog lang niet en het is belangrijk, dat we op onze hoede blijven. We weten, dat we gesteund worden door veel anti-kernenergie groepen regionaal, landelijk maar vooral ook internationaal.

Via het bulletin van WISE (World Information Service on Energy) kwam de Engelse afdeling van GREEN-PEACE er achter, dat deze dumpingen op de Atlantische Oceaan plaatsvonden. Er is nu een film waar men kan zien hoe deze groep heeft getracht de dumpingen tegen te gaan door met hun rubberbootjes het in zee gooien te bemoeilijken. Eén van de tonnen viel zelfs op het bootje maar gelukkig waren er geen persoonlijke ongelukken.

Internationaal verzet blijft belangrijk. Alle mogelijkheden om het radio-actief afval kwijt te raken moeten worden afgesneden, niet op zee, niet in Groningen of Drente: nergens! Het mag niet meer geproduceerd worden, vandaar ook onze leuze tijdens de demonstratie:
**GEEN KERNAFVAL IN ZEE;
KERNENERGIE NEE!!!**

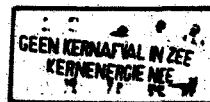
Alvorens op de resultaten in te gaan van deze succesvolle aktie van de door deze aktiviteit ontstane regionale Stroomgroep Haarlem/IJmond, eerst een korte beschrijving van het gebeurde.

Tussen de Kalkar- en Almelodemonstratie in

De Haarlemse stroomgroep heeft al-

tijd - naast het meedoen aan landelijk opgezette akties rond de anti-kernenergie-beweging - voorkeur gehad voor het aanpakken van die gebeurtenissen waar de plaatselijke bevolking direkt bij betrokken is (Overigens niets nieuws, want alle basisgroepen ontlenen daar hun bestaansrecht aan). Alleen door de stroomversneling welke - gelukkig - is ontstaan in de anti-kernenergie-beweging en de neiging deze te centraliseren, ontstaat het direkt gevaar dat groepen, welke ofwel kwa man/vrouw kracht ofwel kwa inbreng niet zo sterk in hun schoenen staan, alleen maar achter initiatieven van elders kunnen aanhollen.

Wie regelmatig ons onregelmatig verschijnende Radio-Aktief leest weet dat we - na de eerste jaren welke in het teken stonden van de akties rond de weigering van de Kalkarheffing en het pleiten vóór schone energie - op schuchtere wijze in de ruimtelijke-ordening zijn gedoken (Lees daarover elders in ons blad). Dat is een logische konsekwentie van het feit, dat wij op een gegeven moment gingen beseffen, dat wij in een gebied wonen met relatief het hoogste energieverbruik van Nederland. Grotendeels veroorzaakt door de industriële cluster Hoogovens, Schiphol en de Havenaktiviteiten. Uitbreiding van die industriën - Hoogovens en Schiphol komen inmiddels al weer terug op die plannen - was het belangrijkste motief om grote nieuwe woongebieden te kreëren zoals de NORON-stad met minimaal 15.000 woningen. Iedere nieuwe stap heeft met energie te maken en zet in de gedachtengang van de "beleidsmakers" meer druk op de kernenergieketel. IJff, gedeputeerde in Noord-Holland, ontkende wel dat er plannen zijn voor de bouw van een kerncentrale in de Wieringermeer, maar nog steeds zijn er geruchten rond IJmuiden of vlak daarvoor in zee. Dit zal ook in de toekomst een belangrijke aktiviteit van de Stroomgroep Haarlem/IJmond blijven, want onze eerste prioriteit is nog steeds de anti-kernenergiestrijd.

Na de Kalkardemonstratie in september '77 hebben wij als konklusie van het napraten besloten iets tegen de dumping te gaan doen. Iemand werd opgedragen zoveel mogelijk gegevens te verzamelen en zo de voorbereiding op een laag pitje te starten.

De Almelo-demonstratie eiste tussendoor zoveel aandacht (wanneer krijgen we in Haarlem eens een Universiteit, dan is het man/vrouwkracht probleem wellicht snel opgelost...) dat het bericht van de feitelijke dumping ons toch wel erg overviel. De hele demonstratie kreeg daardoor nogal een spontaan karakter, wat zeker niet nadelig heeft gewerkt alhoewel er zeker kansen zijn blijven liggen.

De week ervoor

Maandag 29 mei: vergadering in de onderwijswinkel. Aanwezig: Stroomgroep Den Haag, Wereldwinkel IJmuiden, Anti-Voorhavenkomitee, Wereldwinkel Castricum, Initiatiefgroep Stop Kernenergie Alkmaar, Amsterdams Energie Komitee en wat toen nog de Haarlemse Stroomgroep heette. Besloten werd o.a. de oorspronkelijk geplande datum voor de demonstratie van zaterdag 3 juni te verschuiven naar zondag 4 juni, om iedereen naar de Argentinië demonstratie te laten gaan.

Koördinatie adres werd het Aksiehuis in IJmuiden; 5.000 strooifolders werden aangemaakt - die zelfs op de leestafels van het Energie Centrum Nederland kwamen te liggen - contact met het LEK en WISE werd opgenomen.

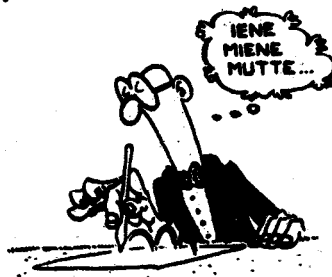
Ton Brans van de Landelijke Stroomgroep had inmiddels ook uitstekende informatie verzameld en samen met wat wij zelf aan gegevens hadden konden wij de plaatselijke bevolking en de pers uitgebreid op de hoogte stellen wáárom we protesteerden tegen vervoer, overslag en dumping. Nog steeds wisten we niet precies wanneer de werkelijke overslag van het radioactieve spul zou plaatsvinden; het feit dat wij een vergunning voor de demonstratie aanvrogen veroorzaakte grote paniek bij de plaatselijke en naar later bleek ook landelijke autoriteiten.

Even hebben we geprobeerd of we via de officiële weg achter de data konden komen: bij de afd. Milieuhygiëne wist men te vertellen dat er wellicht

een afschrift van de vergunning bij de Kommissaris van de Koningin moest zijn binnengekomen, maar niemand kon zeggen waar we hem konden inzien.

Wel maakten ze ons bij de provincie duidelijk, dat zij het belachelijk vonden, dat zij geen enkele invloed op de handelingen met radio-actief materiaal hadden, dat de uiteindelijke verantwoordelijkheid bij het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne berustte en dat de betrokken gemeenten hoogstens iets over de te volgen route en verkeersveiligheid konden zeggen.

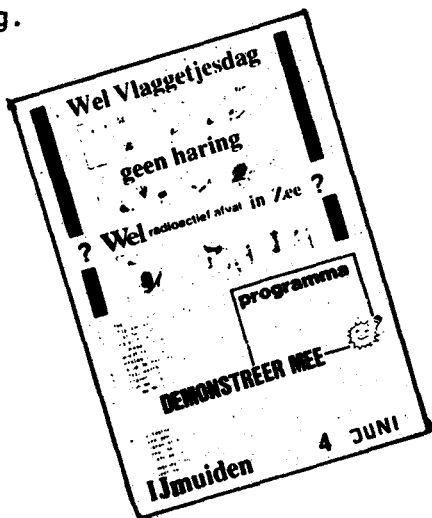
Hoe dat in de praktijk gaat valt op te maken uit de kranteberichten, waarvan wij er enkele in Radio-Aktief plaatsen. Na wel drie kwartier bellen met het Ministerie van Volksgezondheid enz. wisten we niet veel meer dan dat er voor de maand juni een vergunning voor vervoer en overslag was afgegeven en dat de gemeenten Heemskerk, Beverwijk, Velsen, Alkmaar en de N.S. daarvan op de hoogte gesteld waren en verzocht waren maatregelen te nemen. Over de preciese datum van een en ander kon de vermoeide hoofdamtenaar niets mededelen...

Zondag 4 juni: de demonstratie

Ongeveer kwart over twee vertrok een menigte demonstranten (een kleine 500) vanaf het marktplein in IJmuiden naar de kop van de haven. Voorop twee bakfietsen, één met pseudo afvalvaten, waar met een hamer op geslagen werd, hetgeen tot ver in de omtrek te horen was. Op de andere bakfiets was een geluidsinstallatie gemonteerd waar afwisselend alarmklokken luidden en een van de leden van de Stroomgroep (Gerrit Kwekkeboom) de plaatselijke bevolking opriep zich bij de demonstratie aan te sluiten. Hij legde ook verband tussen de bedreiging van het milieu in de IJmond - er waren juist in die tijd drie meldingen geweest van uitstoot van giftige gassen met de dood van

dieren, planten en bomen tot gevolg - en de handelingen met radio-actief afval. Op een bunker aan de kop van de haven gaf eerst Ton Brans van de Landelijke Stroomgroep een overzicht van wat er zoal in de achterliggende jaren door de Anti-Kernenergie-Beweging was bewerktstelligd. Daarnaast plaatste hij de aktie tegen de dumping in de oceaan duidelijk in het kader van de totale anti-kernenergie-beweging.

Het verbod om in zee te dumpen mag niet inhouden: wel opzouten in de Groningse zoutkoepels! Hierna werden met enig gevoel voor publiciteit de pseudo-afvalvaten in het water gegooid (En op een na - welke losbrak en zo het maximaal denkbare ongeluk versymboliseerde - weer opgevist).

Over de aanwezigheid, al of niet zichtbaar, van politie zeggen de kranteberichten meer dan wij kunnen doen. Wel moet nog even worden vermeld, dat de politie (of de autoriteiten) meedeed in het spelletje kat en muis door het gifschip ms Makiri Smits gedurende de zondag tot na de demonstratie in de buitenhaven te laten liggen, waarna het naar de feitelijke overslagplaats, de rijksbinnenhaven twee doorgestuurd werd.

Aan het slot van de demonstratie legde Jan Ruijter van de Kritische Gemeente IJmond een door de stroomgroep Haarlem/IJmond opgestelde verklaring af welke wij in Radio Aktief hebben opgenomen.

Drie dagen van demonstratieve aanwezigheid bij de overslag

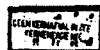
Met onze geringe mogelijkheden is het toch gelukt vrijwel konstant demonstratief aanwezig te zijn bij de rijksbinnenhaven no. 2 waar door Hoogoven-

personeel de vaten aan boord van de Makiri Smits werden gehesen. Binnenvaartschippers, die op een vracht lagen te wachten binnen 50 meter van de overslag, toonden zich zeer verontwaardigd over het feit dat zij hier niets van wisten en leenden al snel onze spandoeken om hun verontwaardiging kracht bij te zetten. Steeds meer mensen gaven blijk van hun instemming met onze aktie, waarbij - hoe kan het ook anders! - veel Hoogovenpersoneel was. Wij volgden enkele transporten van Petten naar IJmuiden en constateerden, dat de vermoedens juist waren en dat er zeer onzorgvuldig met het radio-actieve spul werd omgegaan. Eén van de bewoners van een straat, waar de open vrachtwagens vele malen per dag doorheen denderden, spande een rechtzaak aan (zie informatie elders in deze krant). Een woordvoerder van het Ministerie van Volksgezondheid deelde aan de journalisten mee, dat de transporten

alleen 's nachts en onder begeleiding plaatsvinden, in aangepaste wagens en vergezeld van stralingscontroleurs. Toen wij erbij waren, klopte er niets van dit alles: Behalve sommige transporten met esloten wagens van Stad-Alkmaar (waar anders meubels in getransporteerd worden), ging alles nu in open vrachtauto's van niet in radio-actief vervoer gespecialiseerde bedrijven als Wempe uit Spaarnwoude, Veldt uit Castricum, Kommer uit Santpoort-Noord en Van Zanten uit Haarlem.

De chauffeurs, die alleen in de wagens zaten, wisten in een gesprekje met ons te vertellen wat ook hen op een gezellig etentje bij het ECN was verteld: de straling is veel minder dan de straling die je oploopt bij het kijken naar de televisie of een weekje wintersport. De technisch-direkteur van de ECN (het Energie Centrum Nederland koördineert het radio-actieve vuilniswerk) voegde daar via de media nog het flauwe grapje aan toe, dat de straling, welke vrij was gekomen uit de lekkende Zwitserse vaten, minder was dan bij een horloge met lichtgevende vijfers.

Als we dan toch even op dat grapje ingaan dan had dhr. Pelser erbij moeten vertellen dat het radium - veroorzaker van de

lichtende wijzers van een horloge doordat de straling die het radio-actieve radium uitzendt bijv. fosfor laat fluoriseren (oplichten) - de dood heeft betekend van een tiental of nog meer Zwitsers die bij het oppenselen van het mengsel fosfor/radium de penselen nat maakten met de tong en zo een hoeveelheid radium naar binnen kregen.

En radium is een zgn. "botzoeker", het konsentreert zich in het skelet en veroorzaakte zo beenmerg-kanker.

Zwitserse vaten lek

Alsof een grote regisseur er achter zat bleek op de laatste dag van de overslag, dat de oranje-vaten, afkomstig uit Zwitserland, lek bleken. Vooral door onze aanwezigheid en de aandacht daardoor van de pers, zorgden ervoor dat het nieuws openbaar werd. Er werd natuurlijk erg kleinerend over gesproken door de kern-energiesupporters. Maar het feit bleef en de autoriteiten moesten wel reageren. Dit blijft voor ons een aanknopingspunt voor onze verdere aktie. Toen het nieuws over de radio kwam, spoedden zich veel mensen naar de ingang van Rijksbinnenhaven Twee en gingen mee naar de sluizen toen het schip aanstalten maakte om - zonder de lekke vaten - te vertrekken.

De sluizen bezet

Grote politiedrukte konsentreerde zich bij de sluizen woensdagavond. Er was van onze zijde geen speciaal plan, maar we waren vastbesloten tot het laatste moment te blijven protesteren. Een groot gedeelte van de demonstranten bleef op de laatste sluisdeuren staan en later zitten ondanks de dreiging van de sterke arm op geweld te gebruiken. Er ontspan zich nog een diskussie, zo van: "Kom, jullie hebben nu toch genoeg gedemonstreerd?". "Nee, kennelijk niet voldoende, want anders was het schip aan de kade gebleven!" Onder het roepen van leuzen als: "Als jullie er maar geld aanverdienen, viezerikken" koos het atoomafvalschip Makiri Smits het ruime sop om daar voor de zoveelste maal een smerige klus te verrichten. Maar voor hoelang nog?

Aan de voorzitter van de afdeling
rechtspraak van de Raad van State.

Velsen, 5 juni 1978

Geachte heer,

Hierbij teken ik, Sietze Schoonbergen, wonende te Velsen-Noord, Wenckebachstraat 38, beroep aan tegen de beschikking van de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne voor het transport van radio-actief afval, afkomstig uit Zwitserland, België en Nederland naar Rijksbinnenhaven Twee in IJmuiden in de week van 4 tot 11 juni, en voor het storten van dit afval in de Atlantische Oceaan.

Om de volgende redenen acht ik mij rechtstreeks in mijn belang getroffen:

- Het transport van het radio-actief afval vindt via de Wenckebachstraat plaats. Tot mijn schrik heb ik dit moeten constateren. Van overheidswege heeft men mij geen enkele informatie verstrekt. Ik heb hierdoor geen voorzorgsmaatregelen kunnen treffen. De wijze waarop het transport plaatsvindt, maken dergelijke maatregelen verre van overbodig: de vaten radio-actief afval worden in open vrachtauto's vervoerd zonder enige bewaking. Een dergelijke wijze van transporteren sluit de mogelijkheid van diefstal en calamiteiten niet uit, met alle risico's voor de samenleving, en dus ook voor mij, van dien. Het op- en overslaan van het radio-actief afval vindt bovendien in de direkte omgeving van mijn woonhuis plaats.

- Voor de risico's welke verbonden zijn aan het storten van radio-actief afval in zee, zoals in de bovengenoemde beschikking bedoeld, verwijs ik gemakshalve naar de verklaring van de Stroomgroep Stop Kernenergie IJmond/Zuid-Kennemerland en het Landelijk Energie Comité, welke u hierbij aantreft.

Gezien de risico's welke verbonden zijn aan het vervoer, de op- en overslag en het storten van radio-actief afval, acht ik mij door deze beschikking rechtstreeks in mijn belang (gezondheid en veiligheid) getroffen.

Ik verzoek de voorzitter van de afdeling rechtspraak van de Raad van State de bovengenoemde beschikking met onmiddellijke ingang te schorsen in afwachting van de beslissing op het beroep.

Hoogachtend,

Sietze Schoonbergen

**ansport aan
kaak stellen
Hubers over**

WIJK - Tijdens het debat over de toetreding tot de Brandweer Kennemerland kwam in het kader van de afval van calamiteiten ook de kernenergie en daarmee het vervoer van radio-actief afval even om de hoek kijken.
er Vermeulen wilde van burgemeester Hubers graag we
zit met de veiligheidsmaatregelen rond het vervoer van
, want een paar jaar terug waren de maatregelen nog
orisch terwijl het dit jaar volgens de heer Vermeulen nog
verbeterd was.
rgemeester Hubers antwoordde dat politie en brandweer v
ogte zijn gesteld van het vervoer van radio-actief afval o
nbare weg van Beverwijk.
Met het waarschuwen alleen zijn we er echter nog niet, w
udt niet automatisch in dat alles tot in de puntjes is gereg
me wat het transport over de weg betreft zal ik deze zaak g
eens aan de kaak stellen, want daar is geloof ik wel rede toe"
heer Hubers.

radio-actief afval!

Omgeving radio-actief besmet?

In onze gesprekken na de actie, toen we nog enkele feiten op een rijtje hadden gezet, ontstond er nog enige konsternatie. Waarom? We hadden gezien hoe woensdagmiddag op het terrein van de overslag de wagens van Stad Alkmaar in grote haast - een botste nog bijna tegen de goederentrein van de Hoogovens die bij het rangeren de onbewaakte overweg blokkeerde - heen en weer scheurden. Ze waren in tijdnood om de Zwitserse (dus lekkende) vaten weer naar Petten te brengen. Er stond een vrij straffe wind in de richting van Rijksbinnenhaven I, waar de binnenschippers lagen en waar de pont het Noordzeekanaal overstak.

Toen de klus klaar was, werd door een stralingsbescherming-deskundige de omgeving vlak voor de Makiri Smits plekje voor plekje afgecheckt op aanwezige radio-actieve besmetting. Maar wij hadden de grote stofwolken gezien die met de wind meegewaaid waren. Besmetting van de omgeving was dus helemaal niet ondenkbaar. Dat wij ons dit pas realiseerden twee dagen na afloop van de overslag kan ons als niet-deskundigen - alhoewel een van ons vroeger ook met dit soort werk te maken heeft gehad - niet aangerekend worden. Maar we voelden het aan onze verantwoordelijkheid verplicht dit te melden bij de milieu-autoriteiten. Eerst de politie van Velsen gebeld: "Dan moet u zijn bij de Milieudienst van de Hoogovens". De Milieudienst: "Ach meneer, hoe komt u daar bij, het schip is woensdag al vertrokken". Wij: "Ja, maar het gaat om besmetting die is achtergebleven, althans de kans bestaat, dat de omgeving licht besmet is! Wij willen in ieder geval van onze verplichting af zijn; wilt u er dus mee doen, wat u in zo'n geval moet doen?" "Er is geen enkele kans op besmetting, vreemd dat u daar nu pas mee aan komt zetten, op vrijdagavond, goeden avond (we mochten zijn naam niet weten)".

Weer de politie gebeld: "Willen jullie ons ontslaan van onze burgerplicht dit te melden, want we krijgen geen lengte bij de MD". Nu was het gesprek met de wachtkommandant veel minder vriendelijk, alhoewel we de goede raad kregen nogmaals de Milieudienst te bellen en naar de hoogste chef te vragen. Weer gedaan. Een lang gesprek, dat erop neer kwam, dat er geen aanleiding was te veronderstellen, wat wij veronderstelden. Al met al had onze poging om te melden al zo'n uur geduurd en we zeiden dat dit nogal frustrerend voor ons was. "Nou meneer, wat gebruikt u nu dure woorden" was het kleinerende antwoord en wij raakten steeds getritteerder. Uiteindelijk, zei de man aan de andere kant van de telefoon, dat de verantwoordelijkheid voor de handel met radioactief spul bij het Energie Centrum Nederland berustte. En als we het dan toch zonodig wilden melden, dan moesten we daar zijn. Dat hij degene was, die het moest doorgeven ging er bij hem niet in. Goed dus wij naar Petten gebeld. "Met de bewaking". Wij ons hele verhaal verteld. "Maar er is momenteel niemand op het ECN, behalve de bewaking". "Maar is er dan geen telefoonnummer om in dit soort gevallen mee in contact te komen?" "Nee, maandag zijn ze er weer" "Kunt u het dan maandag doorgeven aan de dienst die daarvoor is?" "Nee, ik heb maandag geen dienst".

Toen hebben we het maar opgegeven....

VOEDSEL WORDT MET DE DAG

radioactiever

Uit: Macro biotiek der Lage Landen
april '76
a.b. f.16,50 giro 2842 558
Stichting Natuurvoeding Amsterdam.

Bij de inplanting van kerncentrales zijn weinig mensen bang: ze vermoeden niet dat een klein foutje heel het land radioactiever kan maken. Radioactiever: want wie denkt eraan dat de radioactieve elementen die bij kernbomexplosies in de Nevadawoestijn (USA) vrijkomen, uiteindelijk ook op ons eigen hoofd terechtkomen? Ondanks het feit dat er nog steeds geen kerncentrales staan op de noordpool, werd gekonstateerd dat Eskimo's erg hoge dosissen radioactiviteit in hun organisme hebben opgestapeld. Hoe worden de Eskimo's dan radioactief besmet? Het is duidelijk:...door het voedsel!

Niemand kan zonder voedsel. Maar radioactiviteit ontziet niets. Ook het voedsel niet. Voedsel, de levende planten, dieren, materie, absorbeert en concentreert de radioactieve stoffen in hogere mate dan de oorspronkelijke hoeveelheid die in het milieu is terechtgekomen. Zo kan de stralingsdosis van een bepaalde vis tienduizend maal groter zijn dan de dosis van het water waarin hij zwemt. De mens die de vis eet kan door het opstapelings-effect die stralingsdosis nog verschillende keren in zijn organisme vermenigvuldigen.

De radioactieve elementen stapelen zich geleidelijk op in onze beenderen, organen en in onze longen, tot ze tot ziekte leiden...of erger! Strontium 90 bv., een van de meest geduchte radioactieve elementen die bij een kernexplosie vrijkomen, hoopt zich gemakkelijk op in het skelet van levende wezens en vermits het een lange halveringstijd heeft, gaat het zelfs over op volgende generaties. Precies omdat zijn chemische structuur gelijk is aan die van calcium, kan strontium 90 gemakkelijk door het beendergestel worden geabsorbeerd. Het neemt bijna de biologische cyclus van calcium over. Als dit strontium 90 een te hoge concentratie bereikt in het menselijk lichaam, kunnen er kwaadaardige tumoren ontstaan.

In 1953 waren de deskundigen van oordeel dat het gevaar van strontium 90 vooral voortkwam nadat het vlees was gesneden en beensplinters in het vlees terecht waren gekomen. In 1956, dus amper drie jaar later, erkende de Commissie voor Atoomenergie dat de melk in de voedselketen de belangrijkste bron voor strontium 90 was. Maar terwijl de studies vorderden zou niet enkel de melk als enige schuldige worden aangeduid. Ook in week- en schaaldieren hopen de radioactieve elementen zich snel op.

In verschillende landen neemt de concentratie van strontium 90 toe. In Engeland werd in de beenderen van kinderen die opgroeien na de oefen-atoomexplosies van de Amerikanen en Russen 40 maal meer strontium 90 gevonden dan bij volwassenen. In Frankrijk is de concentratie in het

brood en de melk vertienvoudigd. De radioactieve vervuiling van melk is in bepaalde periodes zo hoog geweest dat in de Verenigde Staten de melklieferingen tijdelijk werden stilgelegd. Volgens Dr. J. Pinet, sekretaris van het Medisch Departement van Zuid Frankrijk, zijn naast de melk vooral produkten van dierlijke oorsprong gevoelig voor radioactiviteit (*jang trekt jin aan*). In afnemende volgorde vermeldt hij: zeevissen en zoetwatervissen, eieren, vlees en vleeswaren. Onder de plantaardige produkten staan voor wat gevoeligheid betreft de granen bovenaan de lijst, gevolgd door groenten zoals tomaten en slasoorten.

Volgens het rapport van de Wereld Gezondheidsdienst loopt de bevolking het grootste gevaar getroffen te worden door radioactiviteit bij het gebruik van melk. Het is des te verraderlijk omdat het strontium 90 zich vastzet in het skelet voornamelijk bij kinderen, en slechts na een min of meer langere periode de schade aan het licht komt: bloedarmoede, beenderkanker en kanker. Ter vergelijking werden proeven gedaan om de radioactiviteit te meten op verschillende produkten in Frankrijk. Melk had een radioactief gehalte van 1240 MRem; water van 2 tot 7 MRem en rivierwater verontreinigd door een atoomcentrale minder dan 1 MRem. Iemand die zich zoveel mogelijk wil vrijwaren tegen radioactieve vervuiling moet selectief zijn in zijn menu!

Men kan zich ook afvragen hoe het mogelijk is dat de radioactieve vervuiling van Amerika uiteindelijk ook op ons hoofd terechtkomt. Hoe komt het dat als er in Frankrijk iets mis gaat, wij uiteindelijk van de ellende meedelen? Radioactiviteit kent geen grenzen. Vandaar dat op een paar dagen tijd heel de atmosfeer rond onze planeet kan vergiftigd zijn, door één enkele kernbom die tot ontploffing werd gebracht of door één enkele atombom die duizenden mijlen van ons verwijderd ontploft is, of door een kernongeval in een atoomcentrale.

Er zijn rampzalige voorbeelden bekend van ongevallen dichterbij ons en die tekenend zijn voor de manier waarop duizenden kilometer verder nog altijd de gevolgen merkbaar zijn: o.a. WINDSCALE op 10 oktober 1957 in Engeland. Door een ongeval in een van de reaktorzuilen kwam zoveel radioactiviteit vrij dat de lucht tienmaal radioactiever werd dan normaal: 150 uraniumhulzen stonden in brand. Vierentwintig uur aan een stuk werd water in de kern gepompt. Gedurende 24 uur heeft zich een niet te controleren hoeveelheid radioactief stof en gas in de atmosfeer verspreid. Door de schouw ontsopten ongeveer 20.000 curies radioactieve isotopen, met een relatief lange levensduur en met een equivalent van 20kg radium. Vijfduizend van deze curies kwamen terecht op de weiden van Windscale

Bureau Wet Assurantiemiddeling.
Ned Staatscourant 3.0.78

VOLKSGEZONDHEID P.6. EN MILIEUHYGIËNE

Vergunning voor storting radio-actieve afvalstoffen in Atlantische Oceaan

Bij beschikking van de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, DGMH/S, nr. 153090, is mede namens de Minister van Sociale Zaken, aan de Stichting Energieonderzoek Centrum Nederland, Scheveningseweg 112 te 's-Gravenhage, tot 1 augustus 1978, vergunning verleend om zich, door middel van storting in de Atlantische Oceaan, te ontdoen van radio-actieve afvalstoffen.

let op de data
dumping 2^e week juni!

Splits die
plutonium rotzooi
in je eigen maag!!

TELEGRAM

Aan de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne - Den Haag

Verontruste burgers bijeen op 4 juni 1978 te IJmuiden om te protesteren tegen het afzinken van radio-actief afval in de Atlantische Oceaan.

Zij verzoeken uwe Excellentie dringend maatregelen te nemen om deze afvaldumping te stoppen aangezien gebleken is uit Japanse en Amerikaanse publikaties, dat voortijdige corrosie van het verpakkingsmateriaal optreedt.

De radio-actieve besmetting van het zeewater wordt opgehoopt in de kleine en grote zeedieren waardoor het automatisch in de voedselketen terecht komt en een ernstig gevaar voor de volksgezondheid oplevert.

Namens de stroomgroep IJmond en Kennemerland

VOEDSEL WORDT MET DE DAG RADIOAKTIEVER

vervolg

tot Oxford. Achtduizend andere hebben zich verspreid over de rest van het land en de rest van de wereld kreeg de overige 7000 curies. De radioactieve wolk blies met de wind over het Kanaal, bereikte zelfs drie uur na de ramp de atoomcentrale van Mol in België. Deze spektakulaire ramp, zo dicht bij bevolkte gebieden, heeft de engelse regering tot radikale maatregelen gedwongen. Om te beginnen werd het verbruik van melk verboden in een cirkel rond het rampgebied met een oppervlakte van 518 km².

Deze melk bevatte na de ramp 0,4 tot 0,8 mikrocuries radioactief jodium. Er werden verder nog verbodsbepalingen uitgevaardigd zonder weerga in de geschiedenis: geen melk, geen boter, geen kaas, geen water, noch hoeveleprodukten uit de omschreven zone mochten gebruikt worden. Het jodium 131 werd 's anderendaags al in de melk aangetroffen, in het drinkwater, het vee en zelfs de schildklier van volwassenen en kinderen die 8 tot 40km van de plaats van de ramp woonden. Melk, groenten, vruchten en gras bleken na metingen ook strontium 89 en 90 te bevatten.

Het is niet alleen bij ongevallen dat er radioactiviteit in de omgeving terecht komt. Geen enkel nucleair opzoekingscentrum, geen enkele plutoniumfabriek, geen enkele kerncentrale is compleet waterdicht. Er moeten altijd produkten binnen en buiten gebracht worden. Iedere zes tot twintig maanden moeten 80 tot 140 brandstoftaven met uranium worden uitgenomen en scheikundig worden behandeld. Hieruit zal het plutonium gepuurd worden die later moet dienen om atoombommen te vervaardigen.

Bij deze bewerkingen komen enorme hoeveelheden radioactiviteit vrij, zodat de bewerkingen slechts tele-geleid kunnen worden verricht. De residu's hiervan moeten zorgvuldig verpakt en

bewaard worden gedurende zeer lange tijd om te beletten dat ze in het dierlijk of plantenrijk binnendringen. Dat zulks echter niet mogelijk is ligt voor de hand: men kan niet alles blijven opstapelen. Er zijn produkten die zelfs niet opgevangen kunnen worden en die in de atmosfeer worden geloosd: jodium 131, xenon 133, krypton 85. Er is ook het koelwater van de kerncentrales, waar het water in het reaktorhart zelfs na filtering nog radioactief besmet is, dat slechts geringe tijd kan worden bewaard en nadien weer in de natuurlijke cyclus terecht komt. Op die manier komen in de buurt van radioactieve instellingen en kerncentrales altijd kleinere en grotere hoeveelheden radioactieve produkten vrij. De vloeibare, vaste en gasvormige radioactieve stoffen komen uiteindelijk via het metabolisme bij de mens terecht.

Het gevaar van de radioactieve vervuiling ligt vooral in het feit dat ons menselijk organisme in niets het radioactieve van het niet besmette metaal kan onderscheiden. Bovendien neemt strontium 90 de plaats in van calcium in ons organisme, vermits de scheikundige structuur van beide gelijk is. Vooral in melk kan dit gevaar opleveren, omdat melk rijk is aan calcium en bij radioactieve besmetting dus ook rijk aan strontium 90. Daardoor zijn het vooral de kinderen die gevaar lopen. De foetus is ook 50 tot 100 maal gevoeliger dan de volwassene. In het eerste trimester van de zwangerschap is de foetus zelfs 1000 maal gevoeliger.

Er zijn dus redenen te over om nu al selektief om te springen met het voedsel. Schaaldieren concentreren meer radioactiviteit dan andere zeedieren, melk meer dan vlees en vlees meer dan planten. Van de overheid moet er evenwel niet veel verwacht worden in verband met de beveiliging en de informatie van de bevolking...

DE DEELNAME AAN PROTESTMA.
Ijmuider Courant

Jemonstratie tegen

dumping

tegen
afval
gemaakt hebben.
Ook pastor Jan Ruijter van de Kritische
Gemeente IJmond (KGI) nam in zijn toe-
sprak stelling tegen het gebruik van ker-
nenergie. "Wij zijn hier bij elkaar om te
eisen dat de atoombanketten definitief
verboden wordt brutaalweg hun radio-
actief afval in zee te storten. Dat is al te
lang met medewerking van de verant-
woordelijke autoriteiten gebeurd. De zee is
geen vuilnisvat. Wie er anders over denkt,
wees erop dat de vaten, waarin het afval is
verpakt, op de bodem van de zee openbar-
sten. Dit gebeurt volgens hem onder
enorme waterdruk en door de erosie-
achte het misdadig dat men de val-
zee gooit, terwijl men weet dat
aan. "Er is al eens gezegd dat
at puur goud zouden moeten
leed om aanbrenging te voor-
romlobby is wel op zoek
alleen hebben ze daar een
ming voor, namelijk hun
te Ruijter op.

IJMUIDEN. — Naal schuiving
opdagnmiddag in IJmuiden deelgenomen aan een protestmars gericht
tegen de lozing van radio-actief afval in zee. De manifestatie die een
vreedszaam karakter droeg, werd gehouden naar aanleiding van de
verschepping van het gevaarlijke materiaal, deze week in de haven van
IJmuiden. De organisatie was in handen v
Kernenergie Zuid-Kennemerland/IJmon
Komité (LEK).

zeldde
bleek
avond vol
anker is &
boot de haven.
De protesteren.
verwarring niet uit
deel, de actie werd
per aanvoering van een
aankondigde. Zijn assistent.
witte jassen en met veiligheids-
hoofd, lieten een viertal o.
illende het radio-actief afval.
Makiri. Bij navraag
Smith zaterdag
IJmuiden voor
nd was deze
innengelo-
de

Vergiftiging

Brands namens
dat de vervul-
tot vergif-
s. "Bij
al in

Hij benad
zonder ker-
met radior
in je eig
Ry

Bij overladen van radio-actief afval

Velsen geen moment in gevaar geweest

(Van onze Haagse redacteur)

DEN HAAG/VELSEN. — De bevolking van Velsen is volgens minister Ginjaar van Volksgezondheid vorige week bij het overladen van vaten met radio-actief afval van een trein op een schip op geen enkele manier in gevaar geweest. Niettemin heeft de bewindsman begrip voor de onrust die in IJmuiden is ontstaan toen bekend werd dat vier vaten uit Zwitserland licht radio-actief besmet waren en nog twee andere vaten bleken water te lekken wanneer ze scheef werden gehouden. De lading Zwitserse vaten is na ontdekking van de vaten naar het Energie Onderzoek Centrum in Petten gebracht, waar ze momenteel nog worden onderzocht.

Tijdens de beantwoording van vragen van enkele PvdA-kamerleden vanmorgen in de Tweede Kamer zegde Ginjaar toe de resultaten van dat onderzoek zo snel mogelijk aan de bevolking van Velsen en aan de kamerleden mee te zullen delen.

deugdelijkheid van de Zwitserse autori-
was afgegeven door de Zwitserse autori-
teiten. Ze volgden de daarvoor in intern
onale verdragen voorgeschreven rege
Nederland hoefde de vaten daarom l
binnenkomst in ons land (aan de gres
niet meer te controleren. De verantwoor
leijkheid voor de deugdelijkheid van d
vaten lag dan ook bij de Zwitserse, aldu
Ginjaar. Nederland gaf een vergunning a
voor het overladen en het transport naa
zee. De Nederlandse autoriteiten vontro
leerden daarom bij het laden van het schip
dat het afval naar zee moest vervoeren.
Daar werden de lekken in de vaten ont-
dekt. Op het haventerrein is volgens Gin-
jaar echter geen besmetting geconsta-
teerd.

Van de Berg stelde
de bevolking wellicht voorkomen
nen worden door een betere voorlichting.
niet alleen aan het gemeentebestuur maar
ook aan de bevolking. Ginjaar is best be-
reid om verbetering van die voorlichtings
na te streven, maar hij wees op de grote
moeilijkheid om zo'n ingewikkeld tech-
nisch probleem op een voor iedereen be-
grijpelijke wijze duidelijk te maken. Bo-
vendien moet volgens de minister altijd
nog maar worden afgewacht hoe de
nieuwsmedia die zaken zullen presenta-
ren. Volgens Ginjaar heeft de pers in de
IJmuider affaire niet altijd de waarheid
gemeld.

Onder het „Iuiden van de doods-klok“
waarvan de klanken werden voortge-
bracht door enkele luidspreekers, die be-
vestigd waren op een bakfiets, zette de
stoot zich omstreeks half drie 's middags
in beweging vanaf het Marktplaats. Onder
politie-escorte voerde de tocht via de
Kennemerlaan naar de
Kame. Er werden spandoe-
jaar over teksten als „Atoom-
dat volgens „Geen kernafval in
Velsen onvolg Kernafval, Kam
bracht van het schreeuwde we
gemeentebestuur energie tot
aap, zowel bestuur behoorde
bevolking, aldus Van partijvle
degelijker voorbereidi Bij h
de lokale overheid nauw Lauy
moet worden. te v
Sr
H

Minister Ginjaar deelde me
keer net als in voorgaande jare
voor het transport een bijeen
plaatsgevonden waarvoor de p
sen van alle plaatsen waar het
door zou komen, de brandweerv
en het Velsers gemeentebestuur v
genodigd. Volgens Ginjaar zij
daar zelf niet verschenen, wel
de brandweer van Velsen. Op
komst is ook het draaiboek ter
men waarin staat water, ook bij
ten, moet gebeuren.

De minister benadrukte dat he
transport niet ging om vaten met
vend hoog-actief kernmateriaal. D
uit Nederland waren wel gevuld me
dat in ziekenhuizen was ontstaan en
met afval van de kerncentrale in Bor
Daar was geen hoogwaardig afval b
dus de minister. Het certificaat voo

Storting

In de loop van de volgende week zal wederom een storting van radio-actief afval, afkomstig van Zwitserse, Belgische en Nederlandse laboratoria, ziekenhuizen en nucleaire installaties, in de Atlantische Oceaan plaatsvinden. Het materiaal is in vaste vorm in beton ingegoten. Het ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne heeft dit gisteren laten weten.

Op deze afbeelding is te zien hoe belangrijk de dumping van radio-actief afval is in de kernenergie. Enige tijd geleden sprak men van het in de ijskast stoppen van de verdere plannen met de bouw van kerncentrales. Alles wijst er echter op, dat er hard aan de voorbereiding gewerkt wordt om de kernenergie-plannen toch door te laten gaan. Feiten:

- de elektriciteitsmaatschappijen van zeeland, noord-brabant en limburg gaan fuseren: meer kapitaal voor de koop van een centrale.
- er zit weer schot in het onderzoek t.b.v. de dumping van r.a.-afval in het zout van groningen en dreente.
- het opnieuw in werking stellen van de opwerkingsfabriek in Mol, momenteel al de grote radioactieve vuil verzamelaar van europa.
- vermoedelijk is er een koppelcontract tussen nederland en België, waarbij België zich toelegt op de opwerking van kernafval uit de beide landen en nederland de afvalopslag voor zijn rekening neemt, omdat de zoutkoepels beter voldoen als de **klei** lagen.

Losse berichten

- Le Monde 27/28-7-1975-

Van 16-6 tot 20-7 was de 7e OESO-kampagne voor dumping van radioactief afval in de Atlantische Oceaan. Betrof afval uit Zwitserland, Engeland, Nederland en België. De eerste dumping vond plaats in 1967, de dumpingen zijn nooit achteraf gecontroleerd. De Amerikanen hebben van 1946 - 1960 in hun territoriale wateren (Atlantische en Stille Oceaan) op ongeveer 1.000 meter diepte 40.000 ton radioactief afval gedumpt (in beton of bitumen verpakt). Bij inspectie door duikboten bleek, dat de betonnen caissons het begeven hadden en dat de bitumen oplosten. Reuzesponsen vraten de containers aan. Buiten alle verwachting werden er toch vissen aangetroffen op deze diepte. In de bodem heeft men sporen van abnormale plutonium-konzentraties teruggevonden. Sedert vijftien jaar wordt er nu geen radioactief afval door de USA in zee gedumpt.

- NRC 24-5-1976-

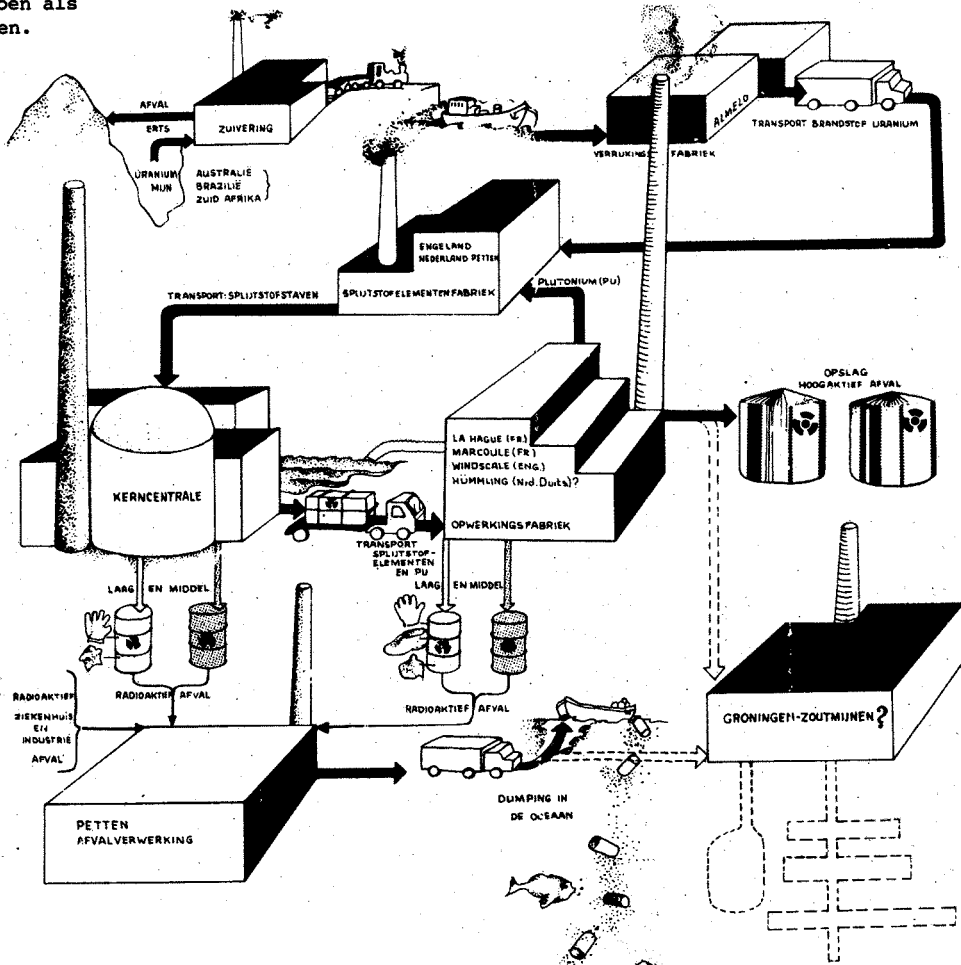
Bericht van de oceanograaf, dr. Robert Dyer, dat hij sporen van plutonium en cesium heeft gevonden op 120 mijl van de Amerikaanse oostkust en op 35 mijl van de Westkust. Vindplaats van de sporen op plaatsen waar 61.700 vaten zijn afgezonken. Dr. Dyer, die in dienst is van de Amerikaanse Dienst voor Milieubescherming heeft op 26 maart 1976 zijn ervaringen gerapporteerd aan de IAEA. De in de Atlantische Oceaan afgezonken vaten betroffen radioactief besmet materiaal zoals stofdoeken, overalls, dode proefdieren (14.300 vaten). Bij San Francisco heeft men 47.400 vaten afgezonken, ook alle gevuld met materiaal van een laag radioactief gehalte. In de Stille Oceaan was het plutonium gehalten 2 tot 25 maal hoger dan het maximum aan fall-out dat men er na atoombomproeven heeft geregistreerd. In de Atlantische Oceaan waren deze concentraties drie tot zeventig maal hoger.

De vaten waren opengebarsten door de zware waterdruk op de luchtballen die in deze vaten waren achtergebleven.

Veel vaten waren beschadigd onder de invloed van de getijdenstroom, die op grote diepten vaak voorkomt.

- Uit een verslag van de conferentie in Salzburg in Energie Spektrum juli/ augustus 1977:

"... Een Russische voordracht beklemtoonde de urgentie van de beperking van lozing van radioactieve afvalstoffen in het oppervlakte water. Als voorbeeld werd genoemd de radioactieve verontreiniging van de Ierse Zee en de Noordzee, die gevaarlijk zou zijn voor de Oostzee. Een zienswijze die door de gegeven meetresultaten niet werd ondersteund. Als tweede voorbeeld werd het stijgende radioactiviteitsgehalte van de Donau genoemd. Ook in dit geval is de bijdrage van de kernenergieproductie ten opzichte van die van fall-out gering..." (alleen het woord stijgende moet een wetenschappelijk onderzoekcentrum als het ECN toch alarmeren).

Dumping laag en middel-radioactief afval in de Atlantische Oceaan

Nog ieder jaar wordt er radioactief afval in de oceaan gestort. Dit gebeurt in het kader van afspraken welke de OESO-landen met elkaar hebben gemaakt. Het is ongeveer de tiende maal dat dit gaat plaatsvinden. Afsproken dumpplaats is een cirkel met een straal van 28 km waarvan het middelpunt ligt op 46° 15' NB en 17° 25' WL in de buurt van de Bay of Biscay. De diepte daar is ongeveer 4.500 meter. Voorheen gebeurde dit met het schip ms "Topaz", nu met de Makiri Smits die de lading in IJmuiden komt ophalen en waarschijnlijk al radioactief materiaal uit Engeland aan boord heeft. Het laden zal enige dagen duren. Hoe het vervoer precies zal plaatsvinden is niet bekend. "Stad Alkmaar" zal mogelijk met enige vrachtwagens meerdere transporten verzorgen tussen Petten en IJmuiden. Eigenlijk is de plaatsaanduiding IJmuiden niet juist, want de binnenhaven twee is aan de noordkant van de haven en het transport zal dus via Beverwijk plaatsvinden. Aangezien er een spoorrail ligt naar de laad- en losplaats blijft het altijd mogelijk, dat er transporten komen per trein. In 1974 blijv. zijn twintig spoorwagens, afkomstig van het Zwitserse onderzoekcentrum in Würenlingen, via Venlo naar Beverwijk gereden (via Amsterdam). Ook in 1969, 1971 en 1972 vonden deze transporten plaats.

Het is bekend, dat het ms Makiri Smits Belgisch, Zwitsers, Nederlands en Engels radioactief materiaal aan boord neemt. In een voorgaand geval wisten de havenautoriteiten op de ochtend, dat de trein moest aankomen nog niets van schip, trein en lading.

In 1974 heeft een vijftientigtal demonstranten (o.a. van de Haarlemse stroomgroep) met spandoeken gedemonstreerd tijdens het laden van het ms "Topaz". De leuzen waren: "De zee is geen vuilnisvat!", "Vandaag laag radioactief afval, morgen plutonium uit Kalkar".

Dumping algemeen

Vaten met LAVA en LAVA mogen onder internationale controle van de NEA (Nuclear Energy Agency) in de diepzee gestort worden. De afvalschepen varen naar aangewezen gebieden, waar zij lading over boord zetten. Op de bodem van de diepzee zal corrosie (aantasting van het verpakkingsmateriaal) plaatsvinden. Om dit tegen te gaan zouden de vaten met een laagje goud moeten worden bedekt. Nu komt door de corrosie radioactief materiaal vrij. Bij berekeningen houdt men het erop, dat dit na tien jaar een feit is. De radioactiviteit zal zich nu verspreiden door diffusie, verticale convectiestromen of zee- en diepzeestromen. Even een lijstje van wat er jaarlijks maximaal mag worden geloosd. De materialen waar het hier om gaat zijn afkomstig van kernreactoronderdelen, welke radioactief zijn geworden door neutronenstraling. Ze komen vrij via het koelsysteem of bij vervanging van onderdelen.

isotoop	halfwaardetijd (jaren)	max. lozing (in curies)
H-3 (tritium)	12	3×10^{15}
Mn-54 (mangaan)	1	10^{16}
Fe-55 (ijzer)	2,9	10^{13}
Co-60 (cobalt)	5,3	2×10^{13}
Zn-65 (zink)	1	6×10^{14}
Sr-90 (strontium)	28	3×10^{11}
Ce-144	1,7	10^{18}
Cs-137 (cesium)	30	10^{11}
Pu-239 (plutonium)	24.000	10^{10}

* Sr, Ce, Cs en Pu zijn aan het lijstje toegevoegd, omdat het hier gaat om splijtingsproducten en mogelijk ook plutonium in het afval.

De jaarlijkse lozingen van alle West-Europese landen bedroegen in de jaren zeventig 10.000 - 20.000 curie. Bij een kernbomexplosie komt $10^5 - 10^6$ (ofwel 1.000.000) curie vrij aan strontium-90.

Bij het vaststellen van de maximale lozingsnormen is geen rekening gehouden met het mogelijke effect dat enkele isotopen tezamen hebben en ook niet met het voorkomen van organismen die nog kwetsbaarder dan de mens voor straling zijn. Hier past eigenlijk het verhaal bij van Sadao Ichikawa (van de Universiteit van Kyoto, Japan). Hij heeft ontdekt dat een plantje (Tradescantia) van bloemkleur veranderde (van blauw naar roze) onder invloed van relatief lage stralingsdoses. Daarbij toonde hij - en dat is erg alarmerend - dat op de plaatsen waar de plantjes stonden niet de door meters aangetoonde straling 7,5 millirem maar ongeveer 150 tot 300 millirem moet zijn geweest. Dit kan worden verklaard door het zich vastzetten van radioactieve deeltjes die door de kerncentrale werden geloosd op de meeldraden van het plantje.

In feite is er nog maar heel weinig bekend van de eigenschappen van organismen en hun vermogen om bepaalde stoffen weer te concentreren. Van het bij de vele atoomontploffingen vrijgekomen strontium-90 weet men, dat het wordt opgeslagen in kalk- en beenskeletten en slechts moeilijk uitgescheiden wordt. Daarom zal gaandeweg in de voedselketen bijv. plankton, krill, vissen, roofvissen, het gehalte aan radio-isotopen steeds groter worden en duizenden malen hoger dan in het zeewater. De besmette vissen zullen gevangen en gegeten worden. Het meest kwetsbaar zijn op de visvangst aangewezen stammen.

Het staat vast, dat spontaan optredende erfelijke ziekten, aangeboren afwijkingen, kanker- en leukemiegevallen voor een deel toegeschreven moeten worden aan de natuurlijke stralingsinvloed. Iedere toevoeging van radioactiviteit aan het natuurlijk nivo verhoogt de kans op dergelijke defekten.

Reeds bij een concentratie van yttrium-90 (afkomstig van strontium-90) in het drinkwater, die de wettelijk toegestane totale radioactiviteit niet te boven ging, vertoonden vissebiëren ontwikkelingsstoornissen. De eikapsels accumuleerden zo veel yttrium dat de concentratie van deze stof hierin 10.000 maal hoger was dan in die van het omringende water.

DINSDAG 13 JUNI

Statenvragen over

transport van

radio-actief afval

(Van een onzer verslaggevers)

HAARLEM. — Het PvdA-statenlid ars. A. F. Kouthoofd wil weten in hoeverre Gedeputeerde Staten betrokken zijn geweest bij het transport van de vaten radioactief afval, die bestemd waren voor het schip Makiri Smits in IJmuiden. In schriftelijke vragen aan het provinciaal bestuur vraagt het statenlid zich verder af of het college zich wel heeft gerealiseerd welke gevaren een dergelijk transport voor de volksgezondheid met zich heeft meegebracht. Zoals bekend bleek een aantal van de vaten lek te zijn.

Wanneer uit de antwoorden van het college van GS blijkt dat de provincie niet bij het transport betrokken is geweest, wil drs. Kouthoofd dat dit in het vervolg bij soortgelijke zaken wel gebeurt.

Hoogovens dreigt medewerking

„atoomtransport“

IJMUIDEN. — De directie van Hoogovens overweegt niet langer medewerking te verlenen aan de jaarlijkse verscheping van radio-actief afval in de haven van IJmuiden. De aarzeling is het directe gevolg van de problemen die dit jaar rond het transport zijn gerez-

Bij het laden van het schip, op het hav complex van Hoogovens, werden lekk geconstateerd in zes vaten die gevuld w ren met radio-actief afval. Bovendien vi een vat met afvalmateriaal in het water. I verband hiermee moest een deel van d lading worden teruggebracht naar het reactorcentrum te Petten.

De radio-actieve besmetting van de omgeving bleef beperkt. De gevarengrens werd niet overschreden. Een en ander zorgde voor nogal wat beroering in IJmuiden. Daar kwam nog bij dat gedurende de overslag van het afval voortdurend werd gedemonstreerd door milieugroepen.

Inmiddels heeft een bespreking plaatsgehad tussen de directie van Hoogovens en de betrokken instanties. De bedrijfsleiding heeft bij die gelegenheid gedreigd haar medewerking te beëindigen als er geen garanties komen voor een verbeterde aanpak.

Ook in de ondernemingsraad is de affaire ter sprake geweest. Het OR-lid J. J. M. Hendriks (Industriebond NKV) achtte de internationale afspraken die voor dit bijzondere transport gelden, geen waterdichte zaak. Hij was door de Raad van Overleg sector Havens telefonisch op de hoogte gebracht van de onzorgvuldige gang van zaken. Hendriks meende dan ook dat de overheid dergelijke transporten voortaan beter zelf kan verzorgen onder eigen verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld via de haven van Den Helder. „Hoogovens is dan in ieder geval gevrijwaard van negatieve publicaties,” aldus Hendriks.

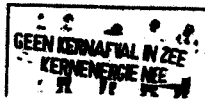
De vertegenwoordiger van de Algemene Vereniging van Hoogovenspersoneel, M. H. M. Jansen, heeft tijdens de vergadering van de OR opheldering gevraagd over de diensten die Hoogovens heeft verleend rond het „atoomtransport”. Directeur ir. G. Wilmlink antwoordde dat het gebruikelijk is dat Hoogovens dergelijke medewerking verleend. Het bedrijf heeft dit jaar voor de elfde keer meegewerkt aan afvoer van radio-actief afval. De overslag had steeds plaats op het fabrieksterrein, waarbij kranen en kraandrijvers van Hoogovens waren ingeschakeld.

PETTEN — Al sinds 1962 halen we zwak radio-actief afval op door geheel Nederland. Dat gebeurt met vergunning van de overheid en met in achtneming van de lang niet malse veiligheidsvoorschriften. Het radio-actieve materiaal van o.a. ziekenhuizen, laboratoria, Euratom en Philips-Duphar verzamelen we in ons afvalbehandelingsstation en één keer per jaar wordt de gehele voorraad, gevat in cement, in vaten naar IJmuiden gebracht om in de oceaan te worden gedumpt. Een normale procedure, die omgeven wordt door allerlei beschermende bepalingen”. Dat zegt de directeur van het Energie onderzoekcentrum (ECN) te Petten, naar aanleiding van de zijns inziens nogal paniekerige berichtgeving over het transport van vaten actief afval met de „Makiris Smit” uit de haven van IJmuiden. „Ook het zeetransport en de dumping van de vaten gebeuren exact volgens internationale voorschriften, die aan boord worden gecontroleerd door vertegenwoordigers van het ECN, het ministerie van volksgezondheid en de OESO te Parijs”.

Prof. Pelser vindt dan ook, dat opmerkingen over het vervoer van de vaten op open wagens, over het niet dragen van beschermende kleding en over het ontbreken van politiebegeleiding tijdens het transport over de weg, niet geschraagd worden door kennis van zaken en alleen maar ongerustheid kunnen veroorzaken, waarvoor geen enkele grond aanwezig is. Als voorbeeld noemt hij de lekkage van een aantal uit Zwitserland afgevoerde vaten. „op de vloer van de spoorwagen hebben we enkele vochtplekken ontdekt, die op een lekkage wijzen. Dat deugt natuurlijk niet, maar als illustratie van het „gevaar” dat hierdoor is ontstaan moge dienen dat de Geiger-teller die boven de vochtplekken werd gehouden, niet meer straling registreerde dan bij een horloge met lichtgevende cijfers”. De 206 Zwitserse vaten worden voorlopig in

Petten en het is waarschijnlijk, dat zij pas over een jaar met het volgende dumptransport naar zee gaan. Eventueel plaatsen we om de lekkende vaten — het zijn er maar een paar — een nieuw vat of verpakken we de inhoud gewoon over”, aldus de heer Pelser.

te stoppen

Directeur ECN: Veiligheid voldoende gewaarborgd

In de haven van IJmuiden is gisteren de Makiri Smits aangekomen. Wat dit schip komt doen is maar al te duidelijk. Laag en middel radioactief afval uit Nederland, Engeland, Zwitserland en België zal in de haven worden overgeslagen. Wij zijn hier bij elkaar om te eisen dat de atoommanken definitief verboden wordt brutaalweg hun radioactief afval in zee te storten. Dat is te lang al met medewerking van de verantwoordelijke autoriteiten gebeurd.

Enige punten waarom wij de dumping radikaal afwijzen zijn:

- De mentaliteit welke schuil gaat achter iedere vuilstorting in zee of waar dan ook is de onze niet! En we blijven tegen, hoezeer ook de kernenergie-aanhangers met zogenaamde "wetenschappelijke" argumenten aan komen zetten omtrent de onschuld van dit radioactieve spul!

DE ZEE IS GEEN VUILNISVAT, wie dat niet vindt mist verstand.

- Gebleken is dat de vaten, waar het afval in opgesloten zit, barsten door de enorme druk en het aanvreten door het zeewater. Daarom krijgen de vuildumpers in Amerika nu al achttien jaar geen vergunning meer om de zee te misbruiken. De radioactiviteit welke zij van 1946 - 1960 in zowel de Atlantische als de Stille Oceaan gooiden op een diepte van 1800 m (het ms M. Smith heeft een stortplaats waar het water 4.500 meter diep is, d.w.z. een veel grotere waterdruk op de vaten) bleek vrijgekomen te zijn. Daardoor was er een plutonium hoeveelheid aangetroffen welke gemiddeld 2 tot 50 maal groter was dan de gemeten maximum concentratie welke via fall-out van atoombom-explosies in het water terecht was gekomen. Het feit, dat de Engelsen nu nog aan het experimenteren zijn met schok- en corrosievrije containers wil zeggen DAT MEN DE VATEN IN ZEE GOOIT TERWIJL MEN WEET DAT ZE STUK GAAN. Luchtbellen en eventueel aanwezig organisch materiaal - afkomstig van radioactief vergiftigde proefdieren, hetgeen een misdaad op zich is! - er barsten in het beton doen onder zeer hoge druk hun vernietigend werk aan de wand van de stalen vaten, aan de buitenkant geholpen door het chemisch zeer actieve zeewater. Er is al eens gezegd, dat de vaten met puur goud zouden moeten worden bekleed om aanvreting te voorkomen. Maar de atoomlobby is wel op zoek naar goud, alleen hebben ze daar een andere bestemming voor: hun eigen zak!
- Land, zee en lucht zijn al sterk radioactief vervuild (we zwijgen even over vuil van andere oorsprong, daar weet iedere IJmond-bewoner helaas al genoeg van). Naast de van nature aanwezige radioactiviteit is er sinds de komst van de "industriële revolutie" een toenemende radioactiviteit te constateren. Oorzaken o.a.: verbranding fossiele brandstoffen zoals kolen, olie en aardgas; aantasting van de beschermende ozon-laag in de buitenste atmosfeer waardoor de straling uit de kosmos wordt doorgelaten; fall-out van atoom- en waterstofbommen, zowel de militaire als "vreedzame" explosies welke dienen voor de aanleg van kanalen en wegen door bergketens en het verbinden van gasbellen met elkaar; de geplande verbranding van satellieten met een kernreaktor (ter grootte van een dumpvat!) met als brandstof meestal Pu-238, onlangs veroorzaakte de verbranding van de Russische kosmos grote paniek; de ongelukken met vliegtuigen voorzien van kernlading (Spanje!); de moeilijk te controleren radioactieve vervuiling van zo'n 250 (!) schepen met kernvoortstuwning, en dan dus de "peace full atom", de toepassing van kernsplijting voor de energievoorziening, waar we hier niet verder over uitweiden.
- Het voedsel wordt steeds radioactiever. In tegenstelling tot wat vroeger werd aangenomen, namelijk dat de radioactieve stoffen steeds meer zouden verdunnen heeft men tot z'n schrik moeten ervaren dat er organismen zijn die de radioactieve stoffen in zich opnemen en zo via een voedselketen (eten en gegeten worden) bij de mens in zijn voedsel is opgenomen. Vooral volken, die aangewezen zijn op uitsluitend voedsel van de zee - eskimo's en eilandbewoners - worden hier het slachtoffer van.

ZONDER KERNENERGIE IS ER OOK GEEN RADIOAKTIEF AFVAL PROBLEEM
SPLITS DIE ROTZOOI IN JE EIGEN MAAG

Wij eisen dat dit transport de haven van IJmuiden niet mag verlaten. Dat de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne zijn volle verantwoordelijkheid inziet en dat de heer Ginjaar dus de verleende vergunning intrekt. Wat zich hier al enige jaren afspeelt, is in strijd met wat in Brussel in 1969 - na de ramp met de Torry Canyon - is afgesproken (citaat): "... iedere staat dient maatregelen te nemen tegen het storten van radioactieve afvalstoffen en samen te werken met bevoegde internationale instanties bij het nemen van maatregelen ter voorkoming van de verontreiniging van de zee of het luchtruim daarboven, ten gevolge van handelingen met radioactieve of andere schadelijke stoffen..." Mogelijke andere afspraken tussen klubjes van landen zijn in strijd hiermee en moeten ongedaan worden gemaakt.

Stroomgroep Haarlem/IJmond

GEEN KERNENERGIE
GEEN AFVAL

Radioactief afval 2

In uw krant van donderdag 8 juni las ik onder de kop „Theoretische veiligheid” het hoofdredactionele commentaar op de constatering van lekkage van vaten met radioactief afval. Uitvoerig constateert u, dat een fout gemaakt is. Dit is inderdaad het geval. U negeert volkomen het feit, dat door een doeltreffende controle deze fout onderkend is en dat veiligheidsmaatregelen genomen zijn om deze fout teniet te doen. De gehele partij, waarvan enkele vaten lek waren, is niet verscheept. In het algemeen, dat moet U bekend zijn, wordt in de nucleaire sector nooit vertrouwd op één controle of beveiliging. Daar worden controles herhaaldelijk gecontroleerd en beveiligingen opnieuw beveiligd, meer dan op elk ander gebied. Uw voorbijgaan aan het feit, dat de controle zinvol gebleken is, betekent, dat U slechts een halve waarheid verkondigt. Naar mijn mening is dit niet slechts foutief, maar ook oneerlijk. U knoopt aan Uw halve waarheid een peroratie tegen kernenergie vast. Het is voor mij de vraag, in hoeverre het betreffende afval afkomstig is van de produktie van kernenergie. Ik betwijfel of diegenen, die een radiologische behandeling accepteren, hetzij voor onderzoek, dan wel voor therapie, beseffen, dat zij door deze acceptatie een bijdrage leveren aan de hoeveelheid te verwerken afval. Het aanbod van radioactief afval uit de medische sector wordt veelal onderschat en al of niet bewust genegeerd door degenen, die ageren tegen de toepassing van kernenergie. Een meer objectieve benadering zou de geloofwaardigheid van uw commentaren verhogen.

J. H. C. VAN WAART,
Santpoort-Zuid.

Van Waard werkt bij het ECN en weet niet om welk afval het gaat...

aktie overal

Kerncentrale in de Filippijnen

De derde wereld blijkt steeds weer een nuttige dumping plaats voor tweederangs wegwerpartikelen die in het Westen niet meer op prijs gesteld worden.

Dat is duidelijk ook de opvatting van Westinghouse die met het diktatoriale regime in de Filippijnen is overeengekomen een kernreaktor te leveren die in Amerika zelf niet aan de gestelde eisen voldoet!

De Filippijngroep Nederland heeft protest aangetekend tegen deze plannen en daartoe op 21 september (zesde "verjaardag" van de staat van beleg) een brief met enkele duizenden handtekeningen, gericht aan president Carter, overhandigd aan de Amerikaanse ambassade in Den Haag.

Er zijn vele redenen om deze kerncentrale te weren uit de Filippijnen: de kernenergie komt niet het volk ten goede, maar het buitenlandse bedrijfsleven en de rijke Filippijnse elite. Bovendien moet men er op bedacht zijn dat (met een grote Amerikaanse marinebasis op minder dan 10 km. afstand) hier wellicht een eerste stap gezet wordt naar atoombewapening. Daarbij levert de plaats Morong waar men de kerncentrale wil bouwen extra risico's op: er bevindt zich daar nl. een grote breuklijn in de aardkorst (kans op aardbeving) en de bouwplaats ligt slechts 14 km. van Mount Natib, een actieve vulkaan.

Op de Filippijnen manifestatie 16 september in de Dominicus kerk in Amsterdam is het probleem van de kerncentrale ook aan de orde gesteld.

Frank van Zanen van het Landelijk Energie Komitee heeft de internationale achtergronden toegelicht: de kerncentrale komt uit Amerika, Australië levert het uranium, en het ligt helemaal in de lijn van de verwachtingen dat Urenco in de toekomst ook verrijkt uranium gaat leveren aan landen als de Filippijnen.

Jan Schrama - Filippijngroep
Haarlem

programma

DEMONSTREER MEE—

De Vredesweek.

De vredesweek in Haarlem mag ondanks het slechte weer een succes worden genoemd. De stroomgroep was vanzelfsprekend aanwezig in de Grote Bavo met informatie materiaal en de TEK-handtekeningenlijst Tegelijkertijd hadden wij ook een infostalletje bij de overtonschool in Haarlem-noord ter ere van de wijkraadsverkiezingen in de planetenbuurt. In de toekomst zullen er nog vaak van dit soort activiteiten plaatsvinden. Bij een geïnteresseerd publiek is het prettig marktkraamwerk te verrichten! Wie doet er mee?

Malville

Tijdens de demonstratie te Malville (Frankrijk, juli 1977) tegen de bouw van de Super Phenix snelle kweekreaktor zijn er zware slachtoffers gevallen door het brutale politieoptreden. Als gevolg van het lukraak gooien van traangasgranaten vielen er één dode en talloze zwaargewonden. De behandeling van de gewonden kost ontzettend veel geld (arm- en beenprotheses); daarnaast lopen er nog een aantal processen tegen de "terroristen". In Nederland werd in totaal f 7.567,50 opgehaald. Maar er is nog ontzettend veel geld nodig. De Nederlandse initiatiefnemers - Mieke Boskman en Lot Schouten - gaan door met hun inzamelactie: giro 3149700 t.n.v. de Penningmeester Fonds Slachtoffers Malville te Eindhoven.

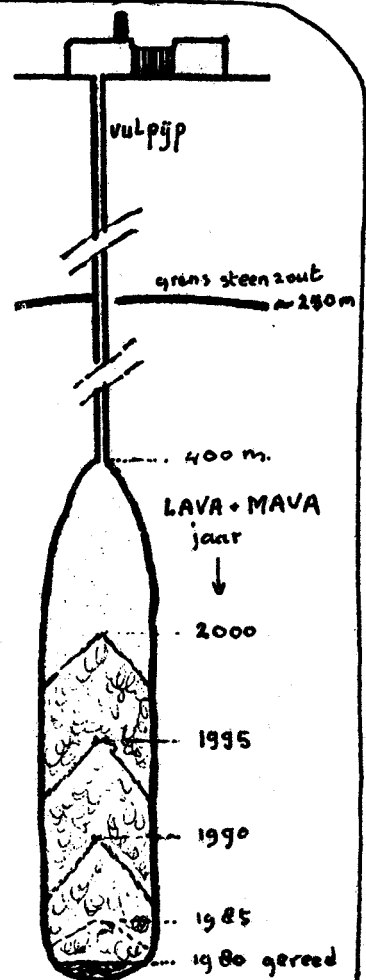

Radio-actief afval in de zoutkoepels?

De plannen om het kernafval in zoutkoepels op te slaan zijn beraamd onder de vorige regering. Er kwam verzet vanuit vrijwel alle (politieke)groeperingen. Een bus vol Haarlemmers is getuige geweest van een indrukwekkende demonstratie in Onstwedde. Nu is de dreiging groter dan ooit. De minister van econ.zaken heeft -al of niet zelf- een truc bedacht: vóór de start van 'een brede maatschappelijke discussie over de noodzaak van kernenergie' moeten er gegevens zijn over de mogelijkheid van opslag in het zout. Dus proefboringen! Het is voor ons niet duidelijk waarom niet met evenveel verve proefnemingen op grote schaal worden gedaan mbt toepassingen in de zonne-energie sektor! Trouwens 'proef'-boringen is net zo goed een feitelijke stap in de richting van op grote schaal kernenergie toepassen als het in bedrijf zetten van de proef(=prototype)reaktor te Kalkar! De trucendoos gaat nog verder open nu bekend wordt dat het zout in groningen en drenthe van EUROPEES belang is!

De minister heeft grote haast en zet op grove wijze de bevolking en de lokale en provinciale overheden onder druk. Wij vinden dat een harde voorwaarde van de antikernenergie beweging moet zijn: niet meedoen aan welke discussie dan ook, zolang de minister niet ophoudt over proefboringen te zeuren: met de noordelijk actiegroepen zeggen wij: we laten ons niet in de grond boren!

(bron: Atoom Energie sept. 72)

Almelo

Het Twents Energie Komitee (TEK) heeft een Kernkrant uitgegeven (voor 50ct bij ons te krijgen). Ook cirkuleren er lijsten waarop handtekeningen kunnen worden gezet onder de parolen: Stop Kernenergie; Geen radio-actief afval in Ahaus; wij zetten onze toekomst niet op het spel voor het belang van enkelen!

Na de komst van zo'n 40.000 mensen naar Almelo met een duidelijk anti-kernenergie standpunt, dendert de kernenergie-trein -met zelfs een tussen sprintje- door! De beschamende tafelen in de tweede kamer 'Almelo-debatten' geheten, liggen ons nog vers in het geheugen. Maar wat wil je met een oppositie die zelf een boterberg op het hoofd heeft. Schande is het met name, omdat bewust gekozen werd om alleen over al of niet verspreiding van kernwapens via de levering van verrijkt uranium te praten.

Het wordt gelukkig een steeds breder publiek duidelijk, dat de ultracentrifuge-fabriek in almelo van levensbelang is voor de kernindustrie zelf en het doordrukken van eigen kernenergieplannen. En wie zich sterk gemaakt heeft, alleen op het punt van non-proliferatie staat in de verdere discussie en actie met de mond vol tanden.

De anti-kernenergiebeweging is bezig een verdere actie tegen Almelo voor te bereiden en wij houden jullie op de hoogte.

STOP

de kerncentrale van
KALKAR

We hebben allemaal kunnen lezen dat deze regering voelt voor een voortzetting van het kalkar-drama Hfst II Meer dan ooit is geld nodig!

Want: Wij gaan door met de strijd!

**STEUN HET PROCES
TEGEN KALKAR
SIRO 7/92**

wat wij ervan denken

In deze rubriek schrijven leden van de stroomgroep vanuit hun persoonlijke visie of, als het er duidelijk bij vermeld staat, vanuit een gezamenlijke visie. Aangezien wij een open groep zijn, kan de lezer zich rekenen tot lid van de groep en gebruikmaken van deze rubriek. Voorstanders van kernenergie, hoegenuanceerd denkend danook, krijgen hier géén ruimte, die hebben hun ruimte bij ons al verspeeld!

DE DROOMWERELD VAN DE ANTI-KERNENERGIE-BEWEGING

Het Zweedse hoofd van het internationale bureau voor kernenergie (I.A.E.A.) in Wenen, de heer Sigvard Eklund, heeft een felle aanval gepleegd op de anti-kernenergie-beweging in het westen van Europa. Volgens Sigvard zijn de mensen, die daar aan mee doen "wazige warhoofden", die in een droomwereld leven. Sigvard draagt dan een aantal motieven aan om zijn betoog te ondersteunen en je kunt van een aantal punten niet zeggen dat hij expliciet liegt maar wel, dat hij bekende feiten en overwegingen verzwijgt. Zonder kernenergie geen welvaart voor het westen om dan maar te zwijgen over de ontwikkelingslanden, zegt Sigvard.

Zou Sigvard nooit gehoord hebben over UNCTAD en FAO, die steeds mislukken omdat de rijke westerse landen geen sou over hebben om de ontwikkelingslanden tot een eigen economische onafhankelijkheid te brengen maar alleen belangstelling hebben voor de grondstoffen van die landen die de gigantische industrie van het westen kan voeden? Een industrie, die in haar anarchistische groei land, lucht en water overwoekert en welzijn tot een lachertje maakt.

In de derde wereld en de kommunistische landen heeft Sigvard nooit gehoord over tegenstanders van kernenergie en dan vraag je je af of Sigvard zo onnozel is om te geloven dat in diktatuurstaten een openlijk verzet tegen kernenergie zou worden getolereerd, zoals in het "demokratisch westen" althans nog mogelijk is.

Droomt Sigvard zelf een beetje als hij beweert, dat landen die over kernenergie beschikken er niet aan denken om kernwapens te gaan maken? Blijkbaar wat wazig in betrekking tot China, Brazilië, Argentinië, India en dat goeie, ouwe Duitsland, dat een oefenterreintje bezit in Zaïre.

Kerncentrales zijn bovendien minder schadelijk voor het milieu dan de conventionele opwekkingsbedrijven, zegt hij. Dat is een aftands renpaardje uit de stal van de atoombazen. Nog afgezien van het sluiten van een aantal kerncentrales (9 in Duitsland) in de wereld wegens lekkage en bijna kritisch ontploffingsgevaar, rept Sigvard met geen woord over het onopgeloste probleem van de afval, dat in steeds grotere mate zee, lucht en bodem dreigt te verpesten.

Tenslotte is hij dan zo roerend vol vertrouwen over de voorzorgsmaatregelen, die nucleaire ongelukken tot een minimum zullen beperken; cijfers wijzen daarentegen uit dat de slachtoffers bij duizenden aanwezig zijn of niet meer aanwezig tengevolge van radioactieve besmetting en niet in het minst via de voedselketen.

Er moeten deugdelijker motieven aangedragen worden door Sigvard om de technologische hoogmoedswaanzin te verdedigen. Uit zijn eigen discipline zijn eminente wetenschappers naar voren gekomen, die op wetenschappelijk gronden deze technologie bestrijden, die het einde van alle levens op aarde kan betekenen.

Jan Michels

Potma, wat maak je me nou?

"... Het kolenaandeel zou vroeger of later in meer of mindere mate kunnen worden vervangen door kernenergie. Dat laatste zou afhankelijk moeten worden gesteld van het beschikbaar komen van kleinere en daardoor mogelijk intrinsiek veilige reactoren, die brandstoffen gebruiken welke ongeschikt zijn voor kernwapens. De reactoren zouden geen of weinig radioactief afval mogen produceren. Realisatie van zulke reactoren lijkt zeker niet geheel onmogelijk en de tijd om ze te ontwikkelen is beschikbaar wanneer we zouden besluiten tot het hier bepleite zeer omvangrijke besparingsprogramma..." (aldus Theo Potma in 'Natuur en Milieu' no. 78/10 in een artikel "Energiebeleid: een keuze tussen 'kracht door uitputting' of 'behoud door matiging').

Laat ik nou een tijdje gedacht hebben met ir Potma een soort Nederlandse Amory B. Lovins in huis te hebben? Echter uit het citaat - dat overigens maar een klein stukje is uit een uitvoerig betoog, geheel in het verlengde van wat in zijn boek 'Energiebeleid met minder risico's' ligt - blijkt dat er toch nog, zij het in een veel verdere toekomst, plaats is voor kernenergie.

Want vlak daarvoor zegt hij: "...Het gebruik van kolen (de minst schaarse brandstof) neemt toe, maar blijft binnen redelijke proporties..." Of vergis ik me in zijn strategie? Zou hij alleen maar tijdwinst willen hebben, om straks toch de zonne-energie en alle daarvan afgeleide energievormen (wind, waterstroming, biogas, e.d.) naar voren te schuiven als het enig blijvende alternatief voor een oplossing op lange termijn? Lovins pleit wel direkt voor dit laatste en wijst kernenergie volledig af of ik moet zijn

pleidooi voor eenvoudige doorzichtige energiewegen (de zachte weg) niet goed hebben begrepen.

Onze stellingname tegen kernenergie - daarop hebben wij elkaar gevonden en is het ook een milieubeweging - ontleen we aan de volgende overweging: op aarde is in een dunne schil leven mogelijk geworden, doordat o.a. afscherming is ontstaan tegen de vernietigende straling vanuit het heelal, de zon en het binnenste der aarde.

Energie, afkomstig van de zon en elders (oorspronkelijk afkomstig van kernfusie en kernsplijting) is in ruime mate aanwezig en duurzaam als we het meten in tijdseenheden van de orde van grootte van de levensduur van de aarde. Door menselijk ingrijpen opnieuw introduceren van kernprocessen en dus levensvernietigende straling in onze biosfeer zien we als een fel te bestrijden dwaling. Wij moeten niets van nepponnen hebben. Dat wij bij onze aktie en het nadenken daarover zijn gestuit op fundamentele fouten in het bestaande economische stelsel is al op vele manieren naar voren gebracht in de anti-kernenergie-beweging.

Wij willen met kracht een pleidooi houden voor een weinig gekompliceerde energievoorziening, niet gebaseerd op roofofbouw, gebruikmakend van wat ons toestroomt en gewonnen wordt via doorzichtige systemen, welke binnen onze leefsfeer kunnen staan zonder gewapend beton en een gewapende veiligheidsdienst.

Ook kleine reactoren behoren daar niet toe!

Henk Korstjens

De NORON-stad en stadsverwarming

Onlangs is in het kader van het ontwerp-streekplan voor het Amsterdam-Noordzeekanaalgebied uitgekomen de beleidsnota bouwlokatie Haarlemmermeer. Bij de totstandkoming van dit rapport heeft men onder anderen de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- toekomstgericht bouwen, rekeninghoudend met energieproblemen en in dit verband o.a. met de mogelijkheid van "stadsverwarming";
- het in verband met de stadsverwarming realiseren van een jaarlijkse woningbouwproduktie van circa 800 woningen, in de tijd woningbouwproduktie

In een volgende Radio-Aktief zullen we hier wat uitgebreider ingaan op problemen welke wij nog zien zitten rond de hele realisering van de NORON-plannen. Hier vast een korte aanduiding. Hopelijk bevinden zich onder de lezers van Radio-Aktief mensen die ons willen helpen de verdere problematiek uit te spitten eventueel in samenwerking met Milieu Defensie Zuid-Kennemerland.

Alternatieve informatie over stadsverwarming - dus niet bijvoorbeeld wat op een informatie-avond in het Schalkerf te Haarlem aan de beleidsvoerders c.q. politieke partijen is verteld:

- er is ontzettend gesold met (peperdure) rapporten van de KEMA
- het weglaten van aardgasleidingen is grote onzin
- de elektriciteitsmaatschappijen gaan met de buit strijken
- er bestaat een relatie tussen de stadsverwarming en de ontwikkeling van kleine typen kerncentrales

Het is van het grootste belang, dat lokale en provinciale bestuurders van deze informatie worden voorzien en de politieke partijen zich voorbereiden op een doordachte stellingname, anders zitten we straks met de gebakken peren...!

nieuws onder de z[☀]on

DE ZON SCHIJNT GRATIS: HOUDEN ZO!

Veel mensen van het platteland van Zuid-Amerika leven in kommervolle omstandigheden. Een van de belangrijkste oorzaken hiervoor is een gebrek aan goedkope energie. De economische produktie is laag en industrieën willen alleen investeren als ze er voordeel bij hebben. Als een plattelandsgemeenschap mee wil delen in de vooruitgang bestaat het gevaar, dat ze afhankelijk worden van de konsumptiemaatschappij. Een voorbeeld hiervan is het voor weggeefprijzen uitdelen van kooktoestellen, die kerosine gebruiken, zodat iedereen z'n houtoventje wegdoet. Daarna worden de prijzen van de kerosine drastisch verhoogd (mee onder invloed van de oliekrisis) en bovendien wordt de aangevoerde hoeveelheid drastisch verlaagd. Vooral in de verafgelegen gebieden is dat hard aangekomen. Voor een werkelijke vooruitgang is het dus nodig dat de mensen geholpen worden zonder commerciële bijbedoelingen. Het Instituut voor de Toepassing van Zonne-energie (INAEN) is een instelling, die zich bovenstaande ten doel gesteld heeft. Opgericht in december 1972 ontwikkelen ze apparaten die werken op zonne-energie. Hun zetel is in Ayacucho in Peru. De groep bestaat uit natuurkundigen, wiskundigen, technici, on-

derwijzers, studenten, biologen en handwerkslui. Al deze mensen betalen zelf de kosten van hun onderzoek, omdat ze onafhankelijk willen blijven. Ze leven van de verkoop van hun apparaten. Deze apparaten moeten goedkoop in de aanschaf en onderhoud zijn en gemakkelijk te repareren. Bovendien moet de bijbehorende technologie aansluiten bij de leef- en denkwijze van de bevolking. Hierbij hebben ze geleerd van de fouten van anderen

Zo heeft professor Tabor uit Israël een prachtig kooktoestel ontwikkeld en in Mali geïntroduceerd. Het werkt met behulp van 12 gebogen spiegels, die erg breekbaar zijn. Als nu een of meerdere spiegels gebroken zijn funktioneert het apparaat niet goed meer. Nieuwe spiegels moeten uit België geïmporteerd worden. Het resultaat was dat na enige tijd er niemand meer was die nog een werkzaam toestel had.

Ook het INAEN heeft een dergelijke mislukking gekend, te wijten aan het onvoldoende rekening houden met de aard van de bevolking.

Een draagbaar zonne-kooktoestel, wat 1 kg. voedsel kon koken in twee uur tijd in de volle zon, werd door de mensen aan wie het gegeven was niet gebruikt, alleen omdat het er te moeilijk uitzag, met een aluminium zonne-kollektor. Er moest dus gezocht worden naar iets anders. De oplossing werd gevonden in een

parabolische zonnemotor gemaakt uit klei en stukjes van kapotte spiegels. De Peruviaanse boer is er gek op om dingen van klei te maken. Er zijn nu al enkele tientallen van besteld. Het zelf namaken van een dergelijk toestel is gemakkelijk. Het INAEN heeft al meer suksessen geboekt naast bovenstaand verhaal. Er is een apparaat ontwikkeld om voedsel te drogen. Hierdoor wordt het transport van o.a. bananen goedkoper. De bananen zijn minder kwetsbaar en kunnen over langere afstanden vervoerd worden. Biochemisch onderzoek heeft aangetoond dat de voedingswaarde erop vooruit gaat. Andere apparaten zijn gemaakt om water te verwarmen of te zuiveren wat van belang is voor de hygiënische toestanden. De ontwikkeling van andere is in volle gang. Het is voor de wetenschappers een grote stimulans om zo betrokken te zijn bij het wel en wee van de bevolking.

Door al deze initiatieven hopen de onderzoekers van het INAEN dat er een economie op gang komt, die niet gebaseerd is op schaarste.

Een schaarste-economie leidt altijd tot uitbuiting van velen door weinigen.

Een zonne-technologie gebaseerd op simpele dingen, die gemakkelijk te maken, te repareren en te reproduceren zijn, kan bijdragen aan een werkelijke vooruitgang van de arme plattelandsbevolking van Zuid-Amerika. Een ding is zeker niet schaars en dat is de zon. In Ayacucho schijnt de zon 360 dagen van het jaar!!

(Bronvermelding: Maximilano Duran Artisan Solar Technology" verschenen in Sunworld vol.2 nr.1 van februari 1978)

Uit: 'Energie, dat zijn Wij!' Uitgave van de Landelijke Stroomgroep. Verschijnt 6x per jr. abonnement f 7,50. Overmaken op giro 2946963

De rubriek "Nieuws onder de Zon" spreekt voor zich. Zowel in de laatste "Kleine Aarde" als Milieu Defensie wordt veel aandacht aan zonne-energie gewijd. Mede op aandringen van de milieugroepen uit de IJmond gaat Milieu Defensie aandacht besteden aan 'Zonne-dag'. Op deze plaats zullen wij dat actief volgen.

I n g

De Eemshaven is dus de gelukkige! Dat het parlement slaapt is ook duidelijk geworden, of is het meer ter glorie van het bedrijfsleven (of het leven van 'n bedrijf!) dat er bewust een oogje is dichtgeknepen. Te laat vroegen 'onze vertegenwoordigers' zich af of het wel persé noodzakelijk was om het gas in vloeibare vorm hier naartoe te krijgen. En in de 'haast' welke de regering had -natuurlijk gefingeerd maar een altijd geslaagde truc- volgde het parlement de door het bedrijf opgelegde dwang. Dat het maffe troepje in Den Haag nog eens wakker wordt is te hopen, maar dan niet ten koste van een groot aantal slachtoffers in het noorden. Dat die kans levensgroot aanwezig is kan worden aangetoond met een keus uit vele voorbeelden van ongelukken met het LNG...

Op 20 oktober 1944 scheurde een van de vier LNG tanks in Cleveland (USA). De tank was drie jaar tevoren in gebruik genomen. Miljoenen liters LNG stroomden in de tankgracht, die uit voorzorg keurig netjes, maar helaas niet diep genoeg gegraven was. De ijskoude vloeistof stroomde moordend de straten van het stadje in. Toen hij tenslotte vlam vatte, schoten de vlammen 800 meter de lucht in. 130 doden, 300 gewonden en 14.000 daklozen. De kans op een dergelijk ongeluk was geraamd op 10^{-12} , en dat is een heel klein getal!

Wie meer over het LNG wil lezen:

- o Milieudefensie, september 78
- o De invoer van aardgas, Werkgroep Noordzee, postbus 90, Harlingen

Kort Nieuws Anti-Kernenergiebeweging.

Het ligt in onze bedoeling hier op deze plaats meer te vertellen over het doen en laten van de betrokken groepen. Organisatorisch is er veel gaande over bv de structuur en de prioriteiten in de actie. Kort verslag van gehouden vergaderingen zowel landelijk als van onze regionale groep. Ditmaal komen we hier nog niet toe, maar in de volgende Radio-Aktief hopen we de achterstand in te halen.

Lezen over kernenergie

Zo gek is er de laatste tijd niet verschenen. Evenmin valt er iets over de redenen daarvan te zeggen. Misschien een verflauwde belangstelling voor kernenergie-zaken, van de zijde van de uitgevers uitgezien dan? Met de voorstellen van de regering om een brede maatschappelijke discussie over kernenergie te gaan houden, kunnen we rekenen op hernieuwde belangstelling van de uitgevers. Het klinkt afschuwelijk, maar zo gaat dat in de samenleving.

In het kader van die zogenaamde "brede maatschappelijke discussie" wijzen we op een niet nieuw, maar tamelijk over het hoofd gezien boekje "Plaatsen voor kerncentrales (en wat wij daarover te zeggen hebben)", dat is uitgegeven door de Vereniging Milieu Defensie en f 2,75 kost. Ook van VMD en ook te gebruiken in het kader van die discussie is het boekje "Milieuwetten zijn er niet voor niets". Het is het resultaat van samenwerking met de Wiardi Beckman Stichting, het wetenschappelijk bureau van de PvdA. Hoewel niet direkt betrokken op kernenergie is de inhoud heel bruikbaar (7,95).

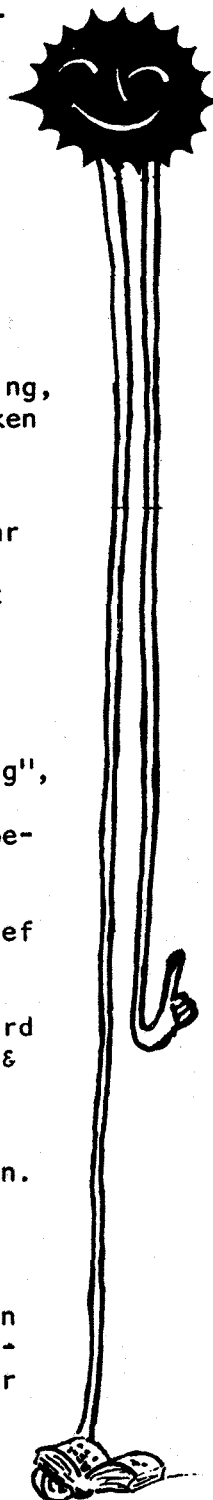
Uitgeverij Xeno uit Groningen is ook met twee boekjes op de markt verschenen. "Kernenergie in Nederland" (12,50) is een onderzoek naar machtstructuren en geeft een goed overzicht tot en met 1974. De machtskwestie blijft natuurlijk onveranderd. Het andere boekje gaat over "Energiebesparing in de gemeente Groningen" (5,00). Met Groningen als voorbeeld kunnen de ideeën, die in het boekje zijn ontwikkeld, overal worden toegepast zoals bijvoorbeeld stadsverwarming en alternatieve energiebronnen.

Heet van de pers is het laatste nummer van "Wetenschap & Samenleving", een zowat maandelijks verschijnend tijdschrift van de Bond voor Wetenschappelijke Arbeiders (B.W.A.) en het Verbond van Wetenschappelijke Onderzoekers. Het boekje kost f 5,--. Het is een speciaal "afval"-nummer, waarin de problemen aangaande de opslag van radio-actief materiaal, de risico's van een groot ongeluk door radio-actief afval, alsmede het probleem van de kernwapens aan de orde komen. Ook wordt stilgestaan bij de komende maatschappelijke discussie. Het boekje is van een zeer hoog niveau en zonder meer de moeite waard om te lezen. Dat geldt overigens voor alle nummers van "Wetenschap & Samenleving".

Het zgn. Kortschrift van het NRC-Handelsblad is een poging om wat meer achtergrond informatie te geven over maatschappelijke problemen. Hun voorlaatste nummer ging dan ook over kernenergie - de voor- en de tegenstanders. Nuttig, dat wel, maar niet iets echt bijzonders. Prijs: f 3,--.

Dit was het dan voor deze keer. We hopen, dat de stroom van uitgaven eerder toe- dan af zal nemen, maar het is en blijft een "gespecialiseerd" onderwerp. Maar dat is met het welzijnswerk eigenlijk vroeger ook zo geweest en kijk eens hoe het nu hiermee staat. De boekenplanken in onze winkel puilen uit met dit soort boeken.

Voor het geval u het nog niet wist: "wij" zijn Boekhandel "Agora", gehuisvest in de Zijlstraat 100, tel.: 31 31 82.

Uitsmijter

* Nog lang niet alles wat wij te zeggen hebben o.a. over de dumping van radioactief afval kunnen we in deze Radio-Aktief kwijt. Het verloopt van de rechtzaak, de verdere actie, meer informatie over wat de samenstelling van het afval is (kern-energie, ziekenhuis, leger, laboratoria, enz.). Wie ons daarbij wil helpen: wat let je?

* Bestellen van badges, stickers en informatie-materiaal bij onze penningmeester of bij boekhandel Agora, Zijlstraat 100.

Voor verder materiaal verwijzen wij naar de Landelijke Stroomgroep, Oudegracht 42, Utrecht; 030 - 31 43 14

Milieu Defensie, 2e Weteringplantsoen 9, Amsterdam, 020 - 22 13 66

Strohalm (zie adres Landelijke Stroomgroep)

Voor informatie (in Frans, Duits en Engels) op internationaal gebied WISE (adres Milieu Defensie) 020 - 22 13 69

DM

Doorstrepen wat niet van toepassing is

Naam:

Adres:

Ik stel wel/geen prijs op de ontvangst van "Radio Aktief"

Ik maak f 7,50 over op rekeningnummer 5180 van de Nutsspaarbank West-Nederland, t.b.v. reknr. 84.24.42.146, F. de Beijer.

Collectie Stichting Loka
www.loka.org
Gedigitaliseerd 2021